

4. náuka pre birmovancov

KTO JE VLASTNE BOH? - pokračovanie

1. Boh ako osobná bytosť

- *Boh je rozumná bytosť*
- *Boh je slobodná bytosť*

2. Jeden Boh v troch osobách

3. Boh je Láska

- *Láska je rozumové rozhodnutie*
- *Boh nie je emotívna bytosť*

Mnohí ľudia, na otázku či veria v existenciu Boha, odpovedajú, že veria v existenciu nejakej vyššej moci alebo sily. Nijak konkrétnejšie toto nadprirodzeno nešpecifikujú a vlastne ani nad tým nepremýšľajú. Stačí im viera vo vyššiu moc, ale akú, to už neskúmajú, aby ich náhodou oná vyššia moc nezačala obmedzovať svojimi nárokmi.

My kresťania veríme vo vyššiu moc, ale aj vieme, čo a kto je onou vyššou mocou. Už sme si tento obraz vyššej moci, teda Boha, začali načrtávať v minulej prednáške a dnes budeme pokračovať.

1. Boh ako osobná bytosť

Skutočne sa mnohí ľudia vyhýbajú bližšiemu premýšľaniu nad tým, čo je vyššou silou, o ktorej hovoria, že v ňu veria. Nekonkrétnej, neosobnej akoby mŕtvej vyššej sile sa totiž nemusíme zodpovedať. Zodpovednosť môže od nás vyžadovať len niekto, kto je obdarený tým, čím my: rozumom a slobodnou vôľou.

V takého Boha veríme my kresťania. V Boha, ktorý je živou bytosťou a ako živá osobná bytosť je rozumný a slobodný.

- *Boh je rozumná bytosť*

Ak hovoríme, že Boh je rozumná bytosť, musíme dať pozor, aby sme ho nechápali v ľudskom zmysle a podľa ľudskej skúsenosti s rozumom. Ľudský rozum je totiž nesmierne obmedzený. Je schopný poznať veci len do určitej miery. Taktiež hoci si vytvára súvislosti je obmedzený časom a priestorom. Ľudský rozum vzhľadom na svoju obmedzenosť je omylný. Môže si vytvárať nepravdivé súvislosti, prípadne chybné interpretovať poznávané veci. Aj preto sa hovorí, že sto ľudí – sto názorov, prípadne, že každý má svoju pravdu. Objektívne však pravda môže byť len jedna, to sme si už spomínali. No ľudský rozum niekedy nie je schopný uchopiť čistú pravdu.

O Bohu však môžeme povedať, že nie je nositeľom daru rozumu, ale on sám je Rozum. Pozná veci absolútne dokonale a to nie tak ako človek v čase, ale pozná veci v jedinom prítomnom okamihu. Pozná veci minulé, prítomné aj budúce. V onom jedinom prítomnom okamihu pozná absolútne dokonale súvislosti medzi jednotlivými skutočnosťami. To, čo môžeme my považovať za bezvýznamné a nepodstatné on môže vidieť ako veľmi dôležité. Môže vidieť, ako oná bezvýznamná vec pohne celým svetom.

Preto vzhľadom na neporovnateľnosť rozumových schopností Boha a človeka sa aj v modlitbe máme obracať na Boha nie tak, aby plnil naše želania a priania, ale aby sa stala jeho vôľa, ktorá môže byť od našich predstáv veľmi odlišná.

- *Boh je slobodná bytosť*

To isté, čo o rozume, platí aj o Božej slobode. Človek, hoci je slobodnou bytosťou, predsa len je v mnohých ohľadoch obmedzený. Ide hlavne o prirodzené potreby človeka ako je spánok, potrava, voda, vzduch. Od týchto vecí sa oslobodiť nemôže. Je však slobodný v rozhodovaní. Môže si vyberať z viacerých možností, ba môže si voľiť medzi zlom a dobrom. Napriek tomu však, že je slobodnou bytosťou, predsa len sú určité hranice, ktoré sa mu zakazujú prekročiť. Boh ich človeku daroval vo forme prikázaní a rôznych rád.

Naproti tomu je Boh absolútne slobodnou bytosťou. Nie je ničím obmedzený ani vo svojom konaní ani vo svojom bytí. Je nezávislou bytosťou, ktorá nič a nikoho nepotrebuje. Nie je obmedzený ani nijakými zákonmi. Je predsa vo svojej podstate dokonalý, a preto mu nemôže nič a nik uškodiť. Taktiež on sám nikomu a ničomu neškodí, lebo by mu to v konečnom dôsledku aj tak nič neprinieslo.

Keďže Boh je tak dokonale slobodný, je vlastne aj nepodplatiteľný a nevydierateľný. Je preto smiešne, ak človek kladie Bohu podmienky: ak urobíš to alebo ono, tak ja pôjdem v nedeľu do kostola. Boh predsa nepotrebuje nás ani našu vieru. To my sme tí, ktorí to všetko potrebujeme. Takže vydieranie Boha zo strany človeka, prípadne stanovanie podmienok je smiešne a nesmierne primitívne. Podmienky môžeme stanoviť len v rámci obchodu - ak ja ponúkam niečo, čo iný potrebuje a on mi ponúka na oplátku niečo, čo potrebujem ja. Lenže Boh nepotrebuje nič.

4. Jeden Boh v troch osobách

Ďalšia veľmi dôležitá pravda o Bohu, ktorú nám o sebe zjavil On sám, je tajomstvo života jediného Boha v Troch Božských Osobách.

Vy všetci viete, že veríme v Boha, v ktorom sú tri osoby: Otec, Syn a Duch Svätý. Ako to však v Bohu funguje? Veríme predsa len v jediného Boha. Neexistujú traja bohovia.

Tri božské osoby sú absolútne dokonalé a majú jedinu podstatu. Nemá každá svoju podstatu a prirodzenosť. Taktiež majú jednu vôľu a jeden rozum. Nemá každá osoba svoj rozum a svoju vôľu a ako by sa na niečom spoločne dohodovali. Jediný rozdiel, ktorý je v osobách sú vzťahy. Nič iné. Nemôžeme povedať, že jedna osoba má niečo, čo nemá iná, lebo by to svedčilo o ich nedokonalosti. Oni majú všetko rovnako. Jediný rozdiel, ktorý medzi nimi je, sa nazýva „protiklad vzťahov“. Otec a Syn majú jeden vzťah a Otec so Synom majú zase iný vzťah k Duchu Svätému. Medzi osobami v Bohu nie sú rovnaké vzťahy a ani byť nemôžu, inak by sa stratil rozdiel medzi osobami a osoby by zanikli. *Vzťahy v Bohu súvisia s pochádzaním osôb:*

- 1.) *Otec nepochádza od nikoho;*
- 2.) *Otec plodí Syna (Syn je plodený Otcom);*
- 3.) *Otec a Syn dýchajú Ducha Svätého (Duch Svätý je dýchaný).*

(Duch Svätý nemôže byť plodený, pretože by bol Synom a nebol by Duchom Svätým. Keďže by však bol Synom, zanikol by rozdiel medzi osobami a neboli by tri božské osoby.)

Neupadnime však do omylu, ktorý súvisí s našim ponímaním času. Vyjadrenie, že Otec plodí Syna a Otec a Syn dýchajú Ducha Svätého nie je vyjadrením času, v ktorom by „vznikali“ osoby jedna za druhou. Opäť pripomínam, že Boh je mimo času a Božské osoby vždy boli (nikdy nezačali existovať!). Ľudské vyjadrovanie je veľmi obmedzené, aby dokázalo pojať niečo tak veľké, tajomné a nepochopiteľné ako je Najsvätejšia Trojica v jedinom Bohu.

Napriek tomu sa však o to pokúšame, aby sme zabránili úplne zlému vysvetľovaniu spôsobu existencie Troch osôb.

Keďže som povedal, že Božské osoby nevznikli za sebou ale vždy boli, treba vedieť aj to, že vo vzťahu Trojjediného Boha si osoby nie sú podriadené. Nie je to ani potrebné. Božské osoby sú jediný Boh a teda sú vo všetkom absolútne jednotné.

Nejdeme sa o tom bližšie rozpisovať, lebo je to vec náročná aj pre vysokoškolákov a vzdelaných teológov. My si zapamätajme len toľko, že v Bohu sú tri osoby, ktoré majú jedinú podstatu a teda aj jediný rozum a jedinú vôľu. Nie je medzi nimi nijakého rozdielu iba protiklad vzťahov.

5. Boh je Láska

Posledná dôležitá vec, ktorú si o Bohu povieme, je že Boh je Láska. Lenže čo je to láska? Človek lásku často vníma cez závoj emócií a citov. Preto aj tvrdí, že láska môže bolieť. Tiež sa ľudia pre lásku trápia. Láska je však niečo, čo, ak by mal človek v dokonalej miere, nikdy by ho to nemohlo trápiť a nikdy by ho láska nemohla bolieť. To čo bolí a trápi nás, sú často skôr egoistické pohnútky. Trápi a bolí nás, že sa niekto zle rozhodol. Trápi a bolí nás, že nás niekto opustil a je nám za ním smutno. Nič z toho však nie je v Bohu. Nijaké trápenie a nijaká bolesť a pritom Boh sám je Láska.

- *Láska je rozumové rozhodnutie*

Láska totiž nie je vec emócií a citov. Tie v nej podstatné nie sú. Môžu ju sprevádzať ale nemusia. Preto Ježiš žiada od svojich nasledovníkov lásku k nepriateľom a tým, ktorí nám ubližujú. Ak by to však bolo o emóciách, bola by láska k nepriateľom prakticky nemožná. Láska je však vecou rozumu a vôle. Ak by sme chceli povedať jej definíciu, znela by asi takto: **Láska je slobodné a uvážené rozumové rozhodnutie chcieť druhému dobro.**

Práve preto kvôli samotnej láske nemôže Boh trpieť.

- *Boh nie je emotívna bytosť*

On totiž nie je emotívna bytosť. Nie sú v ňom ľudské city a emócie. On je rozum. Čistý rozum. Preto je taký dokonalý. Ľudské emócie sú nedokonalé a nestále a sú výsledkom chemických reakcií mozgu. Kvôli nim a nedokonalosti ľudského rozumu môžeme trpieť. Boh ale trpieť nemôže. Jeho slobodných rozhodnutí je dobro. Boha teda nemôžeme ani uraziť ani mu ublížiť. Veď preda ak nás niekto urazí, tak nás tým vlastne ovláda. Ovláda naše emócie. Boha nemožno ovládať.

A čo ak sa človek rozhodne pre zlo? Nie je z toho Boh nešťastný? Určite nie. Rešpektuje slobodnú vôľu človeka. Ba rešpektuje človeka a jeho rozhodnutie do takej miery, že dokonca stvoril pre človeka peklo.

Záver a poznámky

Dalo by sa ešte mnoho rozprávať o Bohu. Toto je skutočne len základný náčrt. Ale dúfam, že po tomto náčrte sa nám troška poodkrylo tajomstvo tej mocnej bytosti, ktorej by sme sa mali klaňať a ďakovať jej za všetko.

Na záver si zhrňme dnešné poznatky do krátkych poznámok:

Boh nie je len nekonkrétne vesmírna sila, ale je osobnou bytosťou, ktorá má rozum a slobodnú vôľu.

Boh nie je len obdarovaný rozumom ale on sám je Rozum. Vo svojej rozumovej schopnosti je absolútne dokonalý a pozná v jedinom prítomnom okamihu všetky veci a všetky súvislosti.

Boh je tiež absolútne slobodnou bytosťou. Nepotrebuje nič a nikoho. Nie je podriadený nijakým zákonom. Nič nekoná z nevyhnutnosti. Preto Bohu nik nemôže klásť žiadne podmienky, lebo na výmenu nemá nič, čo by Boh potreboval.

Boh hoci je jedinou bytosťou s jedinou prirodzenosťou, žije v spoločenstve Troch osôb. Tri Božské osoby majú jeden rozum a jednu vôľu, pretože majú jedinú spoločnú podstatu. Niet medzi nimi nijakého rozdielu okrem protikladu vzťahov.

O Bohu hovoríme, že je Láska. Definícia lásky znie: je to slobodné a uvážené rozumové rozhodnutie chcieť druhému dobro. Boha nemôže zraniť ani zlé ľudské rozhodnutie, lebo on rešpektuje a váži si slobodu človeka do takej miery, že pre ľudí, ktorí sa rozhodnú proti nemu, stvoril miesto, kde nebudú vnímať jeho prítomnosť. To miesto nazývame peklo.